

Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi
International Journal of Teaching Turkish as a Foreign Language

Geliş/Received: 16.02.2021 Kabul/Accepted: 16.06.2021

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Hikâye Kitaplarının İncelenmesi: Yunus Emre Enstitüsü Çocuk Hikâyeleri Dizisi (2019) A1-A2

Ahmet AKAY^a

^a Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Türkçe Eğitimi Yüksek Lisans Öğrencisi, Nevşehir, TÜRKİYE, ahmetakay8684@gmail.com

 : 0000-0002-1217-5911

Öz. Dil öğrenimi ve öğretimi sırasında, sürecin olumlu bir şekilde seyretmesi için birçok yardımcı materyal kullanılır. Bu materyallerden birisi de hikâye kitaplarıdır. Dil öğretiminde hikâye kitapları, eski dönemlerden günümüze kadar kullanılmıştır. Çünkü hikâye kitapları, okuyucunun hayal dünyasına seslenen, çocuk merkezli, bireyin yaşamını zenginleştiren bir yere sahiptir. 4 temel dil becerisinin kazandırılmasında yadsınamaz bir yere sahiptir. Bu çalışmada Yunus Emre Enstitüsü bünyesinde çıkan, içinde 10 adet hikâyenin olduğu “Çocuk Hikâyeleri Dizisinden (2019)” faydalanarak, belirlenen 8 farklı kategoride, içerik analizi yöntemiyle incelenmiş ve tablolar halinde düzenlenmiştir. İnceleme sonucunda, hikâye kitaplarının Türkçenin söz varlığına, kültür aktarım rolüne, bireyin dil becerilerini destekleyecek etkinlikleriyle tasarlandığı gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yabancılara Türkçe öğretimi, hikâye kitapları, metin çözümleme.

An Analysis of the Story Books Used in Teaching Turkish as a Foreign Language: Yunus Emre Institute Children's Stories Series (2019) A1-A2

Ahmet AKAY^a

^a Nevşehir Hacı Bektaş Veli University Masters' Student at Department of Turkish Language Education, Nevşehir, TÜRKİYE,
ahmetakay8684@gmail.com

ID : 0000-0002-1217-5911

Abstract. During language learning and teaching, plenty of auxiliary materials are used for the continuation of the process in a positive way. One of these materials is storybooks. It has been benefited from using storybooks in teaching language from the past to the present. Because story books have a place which address readers imagination and make enricher the life of the individual and it is also child centered. It has an undeniable place in the acquisition of 4 basic language skills. In this study, using the "Children's Stories Series (2019)", which contains 10 stories, published within Yunus Emre Institute, it was analyzed in 8 different categories using content analysis method and organized into tables. As a result of the examination, it was observed that the storybooks were designed with activities to support the vocabulary of Turkish, the role of cultural transfer and the language skills of the individual.

Keywords: Teaching Turkish to foreigners, story books, text analysis.

1. GİRİŞ

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, materyal olarak hikâye kitabı kullanmak, dört temel dil becerisini ve dil bilgisi yetkinliğini kazandırma açısından önemli bir yardımcı unsur olarak düşünülebilir. Hikâye, okul öncesi, ilk ve orta dereceli okullarda öğrenim gören öğrencilerde kullanılması gereken bir materyaldir. Ayrıca, Türkçeyi ana dilinden bağımsız olarak öğrenmek isteyen bireylerde de hikâye kullanımı; Türkçeye aşinalık kazandırmak ve dil becerilerini vermek, mantık, muhakeme ve neden sonuç ilişkileri kurma açısından çok önemlidir.

Hikâyenin tanımı üzerine birçok değerlendirme mevcuttur. Bu değerlendirmelerden bazıları şu şekildedir: “Sözlükte anlatmak, nakletmek, aktarmak, tekrar etmek; benzetmek, taklit etmek anlamlarında masdar olan hikâye isim olarak da kullanılır. Türkçe’de son zamanlarda ortaya çıkan öykü kelimesi de Arapça’daki “taklit etmek” anlamının karşılığı olan öykünmekten türetilmiştir. Olağan üstü hadiselerin konu edildiği destan türüyle benzer yönleri bulunması sebebiyle hikâye en eski edebî türler arasında yer alır.” (Yazıcı, 2010, s.479-480) “Gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düzyazı türü, öykü” (Türkçe Sözlük, 2005). “Öykü belirli bir tutumla sunulan olaylar dizisi (fabula), ya da en basit anlatımla anlatıda ‘ne’ olduğu sorusunun yanıtıdır.” (Yüksel, 2007, s.159)

Hikâyeyle ilişkili olan edebîyat ve özelinde çocuk edebîyatı, çocukların eğitiminde önemli bir etkiye sahiptir. “Edebî ürünler yaşama ait uyarıcıları çocuğa ulaştırarak onun yaşama hazırlanmasını sağlar. Bu da edebî ürünlerin eğitici görevini ortaya koyar.” (Dilek, 2014, s.94) “Çocuk edebîyatının en

temel işlevi, çocuklara okuma sevgisi ve okuma alışkanlığı kazandırmasıdır. Bununla birlikte çocuk edebiyatı türlerinin, çocukları nitelikli metinlere yöneltebilen, onlara zamanla okuma kültürü kazandıran eserler olması gerekir. Çocuklar adına üretilen nitelikli yayınlar çocuk-edebiyat-sanat etkileşiminin kapısını aralayan etkili bir uyarandır.” (Sever, 2003, s.11) “Hikâyeler çocuk edebiyatı kavramı içinde önemli bir yer teşkil eder. Çocuk edebiyatı; gelişme ve yetişme dönemindeki çocukların temel dil becerilerine (anlama ve anlatma), hayal, duygu ve düşünce evrenine seslenen, yaşamını zenginleştiren, onlarda “güzellik” duygusu uyandıran sözlü ve yazılı ürünlerin genel adıdır. Çocuk merkezli düşünceyle yola çıkan çocuk edebiyatının temel kaygısı çocuğa görelidir.” (Gökçe, Nis, 2011, s.1926) Bu değerlendirmeler gösteriyor ki çocuk edebiyatının bir ürünü olan hikâyeler, bireylerde temel dil becerilerini geliştirme, kültürel ve estetik değerleri gelecek kuşaklara aktarmada gibi güçlü rolleri vardır. Aynı zamanda hikâyeler vasıtasıyla kitaplara karşı sevgi duyma, bireylerin duygu, düşünce ve hayal zenginliği artırma gibi birtakım olumlu özellikler hikâyelerin nitelikleri arasında gösterilebilir. Edebî değeri yüksek olan hikâyeler, özellikle yeni bir dil öğrenen kişilerin ilgisini çekmesini, o dile değer vermesini de sağlayabilir.

Edebî metinlerin (hikâye, masal, roman, destan, fabl vb...) kullanımı, yabancı dil öğretiminde önemli bir aşama olarak kabul edilebilir. Yabancı dil öğretiminde gerekli olan dört temel becerinin (okuma, dinleme, konuşma, yazma) ve dil kullanımının (kelime bilgisi, dilbilgisi, doğru telaffuz) doğru şekilde öğretilmesi için edebî metin kullanımı, oldukça yaygınlaşmaya başlamıştır. Yeni bir dil öğrenmekte olan öğrenciler, yabancı dilde yazılmış olan bir metni okuduklarında başlangıçta zorlansalar bile zamanla o dilin kullanım alanını, farklı sözcük öbeklerinin ve kalıpların kullanımını görecektir. Bir dilin farklı kullanım alanlarını görmeleri ise öğrencilerin dil öğreniminde gelişim kaydetmeleri adına büyük önem taşımaktadır.

Hikâyeler, dil öğretiminde geçmişten günümüze değin her zaman kullanılan bir araçtır. “Öğretme ve öğrenme sürecinde tarihin ilk dönemlerinden günümüze Dekameron Hikâyeleri’nden, Dede Korkut Hikâyeleri’ne, Mevlana’nın Mesnevi’sine kadar çeşitli dönemlerde kendine yer edinen hikâye edici metinlerin varlığını devam ettirmesi bu metinlerin öğretme ve öğrenme sürecindeki öneminin işaretidir.” (Çoban ve Tabak, 2011, s.44). Tarihî devirler içerisinde ele alınan bu edebî metinler, kelime hazinesi, dil kapasitesi ve kültür aktarımı olarak dil öğretiminde kullanılabilir. “Dil öğretiminde neredeyse bir gelenek haline gelen hikâye kitaplarının kullanımının öğrenciler açısından kazanımların kalıcılığı, dilin fonksiyonel olarak kullanılması vb. açılardan oldukça faydalı olduğu bilinmektedir.” (Gün ve Şimşek, 2017, s.503-504).

Yazınsal açıdan çocuk kitaplarının şu özelliklere sahip olması gerekir:

- 1- Temasının tartışmaya meyil vermeyecek şekilde açık olması
- 2- Ana düşüncesinin eğlendirici, düşündürücü ve dinlendirici olması
- 3- Konusunun çocuğun dünyasına uygun olması,
- 4- Planın mantıksal sırada ve bir düzen içinde verilmesi,
- 5- Metin anlayışının çok basite indirgenmemiş bir kelime çeşitliliği içinde olması,
- 6- Çocuğun dilbilgisini geliştirici nitelikte olması,
- 7- İnanırcılık açısından, kahramanların özelliklerinde aşırılığa kaçmamış olması (Sağlam, 2007, s.33-36) gibi özelliklere sahip olmalıdır.

Ana dili haricinde, yeni bir dil öğrenmek isteyen bireyler için o dili öğrenmenin en iyi yolu, o ülkeye gidip bir süre orada yaşamak ve o ülke hakkında bilgi sahibi olmaktır. Farklı ülkelerde yaşamak mümkün olmadığında, o ülkeyi anlatan hikâye kitaplarını okumak, alternatif bir yöntem olabilir. Çünkü öğrenciler, okumuş oldukları hikâyelerde, diyalogların içinde yer alan çevreyi ve bu çevredeki kültürel öğeleri görme imkânına sahip olacaklardır. Bu durum, kültürel zenginleşmeye de kapı aralayabilecektir.

Hikâye kullanımı, bireylerin dilsel zenginleşmesini de sağlayabilir. Yani bireyler Türkçenin söz dizimi, kelime yapısı, paragraflar arası anlam bütünlüğü gibi özelliklerini tanımaya çalışırlar. “Dilin en iyi ve etkili şekilde kullanıldığı edebî eserler, bir taraftan toplumun kültürel değerlerini yansıtırken diğer taraftan insanın duygularına hitap ederek onların gelişmesine aracılık eder. Edebî metinler; toplum açısından kültürel değerleri, bireysel açıdan da eğlendirici, zevk verici olmak üzere çeşitli unsurları bünyesinde taşır. Bu açıdan edebî metinler; ana dili ve yabancı dil öğrenimi veya öğretiminin vazgeçilmez unsurlarıdır.” (Demir ve Açık, 2011, s.57)

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, hikâye kullanırken hedef olan kitlenin de özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır. Özellikle A1-A2 seviyesindeki hikâyelerde, Avrupa Ortak Dil Kriterlerine uygun hikâyeler seçilmelidir. Bu tür hikâyelerin dilinin yalın, açık, anlaşılır olmasına dikkat edilmelidir. Hikâyelerde atasözü, deyim, ikilemeler gibi unsurları görmek mümkündür. Bu durum bireylerde kelime hazinesinin zenginleşmesine, anlama ve algılama becerilerinin artmasına yardımcı olabilecektir.

Öğretim kurumlarında, ders materyali olarak en çok ders kitapları seçilmektedir. Ders kitapları haricinde, dil öğrenen bireylerin ilgilerini odaklayabileceği, onların dilsel dürtülerini harekete geçirebilecek faaliyetlerde de bulunmak şarttır. Bu faaliyetler arasında önemli bir konumda yer alan hikâye unsuru, sürecin başarılı bir şekilde ilerlemesinde faydalı olabilmektedir. Hikâye kullanımı, eğlenceli ve zevkli bir ders işlenişine kapı aralayabilir. Ayrıca hikâyeler Türk edebiyatının ve kültürünün tanıtımında da önemli bir rol üstlenebilir. “Türk edebiyatının dünya edebiyatları arasında kendine bir yer bulabilmesi ve tanıtılabilmesi için de edebî metinlerin yabancılara Türkçe öğretiminde etkin bir şekilde kullanılması önemli bir fırsattır.” (Arslan, 2011, s.200).

Değerlendirmeler ışığında, dil öğretiminde hikâye kitaplarının kullanımının, ders kitaplarının kullanımı kadar önemli bir faktör olduğunu anlayabiliyoruz. Bu çalışmada da Yunus Emre Enstitüsü bünyesinde A1-A2 seviyesinde çıkan 10 adet hikâye kitabı (2019) incelenmiştir.

1.1 Amaç

Bu çalışmanın amacı, A1 ve A2 düzeyindeki Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretimi Hikâye Seti bünyesinde yer alan hikâye kitaplarını, belirlenen 8 farklı kategoride değerlendirerek hikâye kitaplarının dilsel özelliklerini tespit etmek, kültürel ve sosyal yaşama yansımalarını değerlendirmek ve kültürel aktarım rolüne dikkat çekmektir.

2. YÖNTEM

Bu araştırmada, içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde araştırmacının belirlemiş olduğu 8 farklı kategoride (Tema, Duygu yoğunluğu, Diyaloglar, Kültür aktarımı, Hikâyede kullanılan görseller, Söz varlığı, İfade ve cümle yapıları, Kitap sonu etkinlikleri) değerlendirmeler yapılmıştır. “İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir tekniktir.” (Büyüköztürk, 2018, s.259).

“*Tema*, bir eserin veya açıklanması gerekenin başlıca motifi olarak tanımlanmaktadır.” (Yanardağ, 2007, s.228). “Yazarın eserinde veya yazısında sürekli olarak belirtmeye çalıştığı temel düşünce ya da görüşlere, gösterdiği ana yönelimlere tema denir.” (Oğuzkan, 1983, s.366). Tema aracılığıyla metnin yazarı, hedef aldığı kitleye birtakım düşünceleri, değerleri, görüşleri aktarabilir. Bu açıda düşünüldüğünde “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde” kullanılan materyallerde seçilecek temaların dikkatli ele alınmasında fayda vardır. Özellikle çocuklara hitap eden hikâyelerde, seçilen temalara özellikle dikkat edilmelidir. Bu konuda Gülerüz’ün (2006, s.163) tespitleri yerindedir: “Tema, çocuğu saplantılı hale getirmemeli, ona değişik olaylar arasında neden sonuç ilişkisi kurmaya yardım etmeli, çocukların esnek düşünmesini sağlamalı, yaratıcılıklarını desteklemeli, onları öğrenmeye karşı güdülemelidir.”

“*Duyguları* yönetme süreci, duyguların farkında olmak, duyguları tanımak ve yönlendirebilmek, duygulara uyum sağlayabilmek yetilerine sahip olmayı ve bunları etkili kullanabilme süreci içerisinde bireyin duygusal olgunluğu olarak kabul edilmektedir.” (Töremen ve Çankaya, 2008, s.34). Hikâyelerde insan hissiyatını öne çıkaran unsurlardan birisi de duygulardır. İnsanda tezahür eden birçok olumlu ve olumsuz duyguları sıralamak mümkündür. Bu olumlu ve olumsuz duyguların hikâyedeki cümlelere yansımaları, o hikâyedeki duygu yoğunluğunu belirtmektedir.

Hikâyelerde kurgunun tam olarak oturabilmesi için *diyalogların* yapısal olarak metinle ilişkili olması gerekmektedir. “Kurgunun iskeletini oluşturan diyaloglar, bireysel ve toplumsal gerilmenin ya da psikolojik muhtevanın yansıtılmasında belirleyicidir.” (Bakır, 2020, s.403).

“Yabancı dil öğretimi, yalnızca hedef dilin dil bilgisi ile kelimelerini öğretmek ve temel dil becerilerini kazandırmak değil, aynı zamanda o dilin kültürünün de öğretimidir.” (İşcan ve Yassıtaş, 2017, s.47). Bu bağlamda, dil öğretiminde önemli bir yere sahip olan *kültür aktarımı*, bireyler arasında kültür alışverişini ve bireylerin pek çok noktada birbirlerini tanımalarını sağlamaktadır. “Dilin farklı bağlamlarda kullanımından dinî ritüellere, ulaşımdan yeme-içmeye, giyim tarzından eğlenceye, alışverişten çalışma sistemine, doğal güzelliklerden sanat eserlerine kadar yaşamın her alanına yayılan kültür aktarımının yeni bir dil öğrenen kişiler üzerinde olumlu ya da olumsuz etkileri olacaktır.” (Bayraktar, 2015, s.7).

“Planlı eğitim uygulamalarında kullanılan ders kitapları; açıklayıcı, yönlendirici, tamamlayıcı resim, grafik, şekil gibi öğretim materyallerine yer vererek öğrenme-öğretme sürecini daha canlı, ilgi çekici ve aktif hâle getirebilir.” (Küçükahmet, 2001, s.20). Ders kitaplarında kullanılan *görsellerin* açıklayıcı, tamamlayıcı, canlı ve ilgi çekici olduğu kadar hikâyelerde de kullanılan görsellerin metni açıklayıcı, bireye öngöründe bulanabilecek tarzda sayfalara yerleştirilmesi çok önemlidir.

“Bir dilin *söz varlığı*, o dilin tarihine geniş ölçüde ışık tutmakta, yüzyıllar boyunca ortaya çıkan ses, biçim, söz dizimi ve anlam değişikliklerini yansıtmakta, hangi dillerin etkisiyle, ne türden değişimlerin gerçekleştiğini göstermektedir.” (Aksan, 1996, s.11). “Yabancılarla Türkçenin öğretimi için son derece önem taşıyan temel söz varlığını belirlemede en önemli husus, kelimenin aslının Türkçe olup olmaması değil, sık kullanılması ve Türk insanının kelimeye yüklediği anlam zenginliğidir.” (Barın, 2003, s.313).

“Cümlelerin bağlanma şekilleri ile bağlanan cümleler arasındaki şekil ve anlam ilişkileri, metinlerde cümle yapıları olarak karşımıza çıkmaktadır.” (Karahana, 2008, s.9). Metinde inceleme konusu olan neden-sonuç, amaç-sonuç, koşul ve karşılaştırma cümleleri ile sıfat ve isim tamlamaları *cümlelerin anlamı ve tamlama becerisi* ile dilin zenginliklerini ve olanaklarını tespit bakımından önemlidir. Metinlerde cümleler arasındaki ilişkilerin anlaşılması, birden fazla yargı bildiren cümlelerde bir

yargının diğerinin nedenini, amacını ya da koşulunu belirtmesi dil öğrenen bireylerde dilin mantığının kavratılmasında yardımcı olmaktadır.

“Günümüzde eğitimde benimsenen “yapılandırıcı” yaklaşımla birlikte dil bilgisi öğretimi de ayrıntılı olarak ele alınmış ve böylece dil bilgisi öğretiminin yöntem ve süreçleri yeniden belirlenmiştir. Bunun en temel nedeni de bireylerin yeni öğrenme süreçlerinde dil bilgisinin sadece bir iletişim aracı olarak değil aynı zamanda dili tanıma ve öğrenmenin konusu olmaya başlamasıdır. Çünkü dil bilgisi bir dili doğru kullanmak ve geliştirmek için gereklidir.” (Güneş, 2013, s.72). Hikâyelerdeki *kitap sonu etkinlikleri* dil bilgisi öğretimi ve metinlerin kavratılması açısından önemlidir.

Bu çalışmada kullanılan materyaller Yunus Emre Enstitüsü Çocuk Hikâyeleri Dizisi, A1-A2 seviyesindeki hikâyelerdir. İncelenen hikâyelerin listesi şu şekildedir:

→ Tatil Sürprizi (A1)	→ Tatil Planı (A2)
→ Yeni Okulumuz (A1)	→ Doğum Günü (A2)
→ Bayram (A1)	→ İstanbul Heyacanı (A2)
→ Misafirimiz Var (A1)	→ Yeni Hayatımız (A2)
→ Yeni Arkadaşım (A1)	→ Yeşil Göl (A2)

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Yunus Emre Enstitüsü bünyesinde çıkarılan 10 adet çocuk hikâyesi dizisi aşağıdaki sekiz kategoride incelenmiştir. İnceleme alanları olarak:

- Tema,
- Duygu yoğunluğu,
- Diyaloglar,
- Kültür aktarımı,
- Hikâyede kullanılan görseller,
- Söz varlığı,
- İfade ve cümle yapıları,
- Kitap sonu etkinlikleri olarak belirlenmiştir.

İncelenen hikâyelerde elde edilen bulgular şu şekildedir:

3.1 Tema

İncelenen 10 adet hikâyede şu temalar tespit edilmiştir: Tatil hediyesi, okulda ilk gün, bayram, misafirperverlik, arkadaşlık ilişkileri, tatil yapmak, doğum günü, İstanbul, yeni hayat, doğal çevremize saygılı olmak. Seçilen temalar değerlendirildiğinde, özellikle yeni bir dili öğrenen çocuk bireyleri güdüleyebilecek, onların ilgisini çekebilecek ve zihinsel dünyalarını harekete geçirebilecek nitelikte oldukları için dil öğretimi açısından uygun olduğu söylenebilir.

3.2 Duygu Yoğunluğu

Bireylere istendik davranışları kazandırırken ele alınması gereken konulardan birisi de duygulardır. Günümüzde hızla gelişen duygusal yalnızlıklar, yabancılaşma, değerlere olan kayıtsızlıklar gibi olumsuzlukların getirdiği durumların en aza indirilmesi bakımından, hikâyelerin önemli bir görevi olduğu söylenebilir. Ayrıca dil öğrenmeye yardımcı unsurlardan olan hikâyelerde duygu eğitimlerinin verilmesi yabancı dil öğrenen bireylerde olumlu etkileşimlerin olmasını mümkün kılacaktır.

İncelenen hikâyelerde mutluluk, neşeli olma, sevgi dolu olma, yardımsever olma, büyüklere saygı, misafirperverlik, dayanışma, sorumluluk, kibarlık, dostluk, tarihî eserlere duyarlılık gibi birçok duygunun işlendiği görülmüştür.

3.3 Diyaloglar

Diyaloglar, hikâyelerdeki olayların ya da durumların birbirleriyle olan ilişkilerini belirleyici bir faktördür. Diyaloglar vasıtasıyla hikâyelerdeki kahramanların duygusal halleri, hayata bakış açıları, sosyo-kültürel vaziyetleri ve düşünce dünyaları anlaşılabilir.

Yabancı bir dil olarak Türkçe öğreten hikâye kitaplarında, diyalogların yapısına öncelikle dikkat edilmelidir. Olayların geçişini sağlamada önemli bir konuma sahip diyaloglar, metni okuyan bireylerde kafa karıştırıcı ya da olayları anlamada zorluk çıkaran şekilde verilmemelidir. İncelenen hikâyelerde, genel anlamda diyalogların verilme şekillerinde ciddi olumsuzlukların olduğunu söyleyemez. Ancak sayısı az olmakla birlikte bazı hikâyelerde (Tatil Sürprizi, Misafirimiz Var) diyaloglar aracılığıyla hızlı konu geçişlerinin olduğunu söylenebilir. Bu durum, hikâyenin bütünlüğünde bazı problemleri yol açmasına sebebiyet vermektedir.

3.4 Kültür Aktarımı

Yabancı bir dil öğrenirken o dilin yoğrulduğu kültür ile karşılaşmak olası bir durumdur. Yabancı bir dili tanımak ve o dili daha iyi anlayabilmek için o dilin kültürel özelliklerini de bilmek aslında bir zorunluluktur. Çünkü dil ve kültür, birçok açıdan birbirlerini desteklerler.

İncelenen hikâye kitaplarında iki hikâye hariç (Tatil Planı ve Doğum Günü) kültür aktarımının yapıldığı söylenebilir. Hikâyelerde, Türkiyenin birçok tarihî mekanlarının, yemeklerinin ve içeceklerinin tanıtımı, İslamiyet'e ait olan bayramların anlatılması, Türklerin karakteristik özellikleri olan misafirperverlik, yardımlaşma ve ziyaret adablarının işlenmesi örnek olarak verilebilir.

3.5 Hikâyelerde Kullanılan Görseller

Ders kitaplarında kullanılan görsellerin açıklayıcı, tamamlayıcı, canlı ve ilgi çekici olduğu kadar hikâyelerde de kullanılan görsellerin metni açıklayıcı, bireye öngörülebilir bulanabilecek tarzda sayfalara yerleştirilmesi çok önemlidir. Bundan dolayı hikâye kitaplarında görseller sayfanın başına, soluna ya da sağına konumlandırılmalıdır. Çünkü öğrenci, bu şekilde yerleştirilmiş görsellerin yardımıyla hikâye hakkında bir fikir sahibi olabilir ve iyi yerleştirilmiş görseller, hikâyeyi anlamlandırmada yardımcı olabilmektedir. İncelenen hikâyelerde, bir kısım görsellerin hikâyelerin üst kısımlarına konumlandırıldığı halde bir kısım görsellerin de sayfanın alt taraflarına yerleştirildiği tespit edilmiştir. Bu açıdan, sayfanın alt tarafına yerleştirilen görseller, okuyucu açısından olumsuz bir durumdur. Nitelikli hikâye kitaplarının dil öğretiminde bireye kazandırdıkları göz önünde bulundurulduğunda, görsel seçiminden sayfaya konumlandırıldığı yere kadar dikkat edilmelidir. İncelenen hikâyelerde genel anlamda yukarıda ifade edilen şartlara uyulduğu görülmüştür.

3.6 Söz Varlığı

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan hikâye kitaplarının söz varlığının belirlenmesi, sürecin sağlıklı ve verimli bir şekilde ilerlemesi için en temel şartlardan birisidir denilebilir. Belirlenecek kelimelerin Türk kültürünü yansıtacak, Türk dilini sevdirecek nitelikte olmasına özellikle dikkat edilmelidir.

İncelenen hikâyelerde isimler, fiiller, sıfatlar, zarflar, edatlar, bağlaçlar, ikilemeler, deyimler ve atasözleri yeni bir dil öğrenen bireylere hitap edecek şekilde belirlenmiş ve Türk dilinde sıklıkla kullanılan kelimelerin olmasına dikkat edilmiştir. Bu doğrultuda, seçilen bu sözcüklerin kişilerin kelime hazinelerini artırmalarında ve geliştirmelerinde faydalı olacağı tespitini yapmak mümkündür.

3.7 Cümlede Anlam ve Tamlamalar

Metinlerde neden-sonuç, amaç-sonuç ya da koşul-sonuç cümleleri, yeni bir dil öğrenen bireylerde metnin anlamı üzerinde düşünmelerini sağlayacak ve sorgulama yapabilecek tarzda ifadelerdir. Hikâyelerde kullanılan isim ve sıfat tamlamalarıyla bireyler, Türkçenin ifade gücü zenginliğini test etme imkanına da sahip olabileceklerdir. İncelenen hikâyelerde karşılaştırma cümlelerinin az kullanıldığı görülmüştür. Hikâyelerde günlük olarak karşımıza çıkabilecek olaylar ve durumlar, basit ve kısa cümlelerle ifade edilerek dil öğrenimini kolaylaştırmıştır.

3.8 Kitap Sonu Etkinlikleri

Yunus Emre Enstitüsü bünyesinde çıkarılan 10 adet Çocuk Hikâyeleri Dizisinin kitap sonu etkinlikleri kapsamında, dil bilgisi etkinlikleri haricinde farklı türde etkinlikler ile kelime bilgisi, metne hâkimiyet ve cümle bilgisi, kelime hazinesini artırma, cümle kurma becerisi, kelimelere olan aşinalık, okuyucunun metni anlama düzeyi, karışık olarak verilen kelimeler anlamlı bir bütün halinde cümleye dökme becerisi, isim ve sıfat tamlaması kurabilme becerisi, parçaya göre yanlışları düzeltme becerisi, metne hâkim olma becerisi, metni anlam bütünlüğü içinde düşünme becerisi, akıl yürütme, algısal yeteneğini geliştirme gibi beceriler kazandırmaya yönelik etkinliklere yer verilmiştir. Bu tarz etkinlikler, bir dilin tüm inceliklerini benimsemek ve anlamlandırmak bakımından çok önemlidir. Etkinlikler yardımıyla dili öğrenme hızı artar ve yanlış yapma olasılığı da azalır. Ancak incelenen hikâyelerde işitsel etkinliklerin hiç olmaması ve görsel etkinliklerin diğer etkinliklere oranla daha az kullanılması olumsuz bir durum olarak sayılabilir. Dört temel dil becerisi olan “dinleme, yazma, okuma, konuşma” ve bunlara eklenen dil bilgisi becerisi ancak tüm becerileri ölçebilen etkinlikler yardımıyla etkili bir süreç olarak değerlendirilebilir.

Tablo 1’de Tatil Sürprizi (A1) adlı hikâyenin kritiği yapılmıştır.

Tablo 1.

“TATİL SÜRPRİZİ (A1)” Adlı Hikâyenin İncelenmesi

TEMA	“Tatil Sürprizi” adlı hikâyede yaz mevsiminin gelmesiyle birlikte Halil Bey ve eşi İpek Hanım’ın çocuklarına tatil sürprizi yapmak istiyorlar. Hikâyede “tatil hediyesi” teması işlenmiştir.
DUYGU YOĞUNLUĞU	Tatil hediyesinin vermiş olduğu mutluluk, neşeli ve sevgi dolu olma hali yoğun olarak görülmektedir. Ayrıca tarihî eserlere duyarlılık ve sanatseverlik duyguları da hissettirilmeye çalışılmıştır.

DİYALOGLAR	<p>Diyaloglar, hayatın içinden olan tatil yapmak ve tatil hediyesi alma konuları içinde gerçekleşmiştir. Ancak hikâyede konu geçişlerinin ve dolayısıyla diyalogların geçişlerinin hızlı gerçekleşmesi hikâye için olumsuz bir durumdur ve diyaloglara da yansımıştır. Hikâyede tatilin nerede yapılacağına dair konuşmalar, birden tatil hediyesi alma konusuna savrulmuştur. Sonuç olarak bu durum, hikâyenin bütünlüğünü bozan bir hal almıştır.</p>
KÜLTÜR AKTARIMI	<p>Türkiye'nin önemli turizm mekânları hikâyede anlatılmaktadır. Hikâyenin geçtiği yerler olarak İzmir Konak Meydanı, tarihi Saat Kulesi, eski İzmir evleri, Kemeraltı Çarşısı, Arkeoloji Müzesi detaylı bir şekilde anlatılmaktadır. Efes Antik Tiyatrosu, Celcus Kütüphanesi, Agora, okuyanın ilgisini çekecek şekilde dile getirilmiştir. Ayrıca doğal harika olan Pamukkale Travertenleri anlatılmıştır. Bu anlatılanlar, yeni bir kültürü öğrenen bireyler için önemli ve kültür aktarımı açısından kıymetlidir.</p>
HİKÂYEDE KULLANILAN GÖRSELLER	<p>Hikâyede kullanılan 10 görselin tamamı, sayfanın üst kısmına yerleştirilmiştir ve bu durum olumlu bir nitelik olarak diğer hikâyelerden ayrılmaktadır. Resimlerin sayfanın üst kısmında konumlandırılması ve akabinde metnin devam etmesinin, okuyanın hikâye hakkında öngöründe bulunmasını kolaylaştırdığı söylenebilir. Ayrıca metindeki görsellerin, metinde anlatılanlarla örtüştüğü gözlenmiştir. Kullanılan resimler, bireyin ihtiyacına cevap verecek tarzda ve metinde geçen kişileri, yerleri ve olayları zihinde canlandıracak şekilde dizayn edilmiştir.</p>
SÖZ VARLIĞI	<p>İncelenen hikâyede, atasözü ve ikileme tespit edilememiştir. Deyim ve kalıplaşmış ifade olarak “teşekkür etmek, hoş bulduk, iyi günlerde kullanın, hayırlı işler, tebrik etmek, aferin, hayırlı yolculuklar” gibi ifadelerle rastlanmıştır. Metinde kalıp ifadelerin kullanılması, metnin anlaşılması ve edebî değerinin yükselmesi açısından önemlidir. Metinde sözcük türlerine göre en çok kullanılan kelimelere, fiiller; başla-, yap-, git-, karşıla-, iste-, dön-, ayrıl-, öde-, kal-, bak-, katıl-, konuş-, sür-, sarıl- vb. sıfatlar; bir, birçok, meşhur, sıcak, beyaz, büyük, iki, tarihî, eski, hediyelik vb. türemiş sözcükler; güneşli, görevli, bilgi, çeşitli, yıldızlı, tecrübeli, indirim, etkinlik, iletişim vb. isimler; okul, kültür, tarih, otel, yemek, çocuk, tatil, tren, karne, dünya, otobüs vb. zarflara; çok, biraz, kadar, az, daha vb. bağlaçlar; ve, ile, ancak, çünkü vb. edatlar; gibi, kadar, için vb. örnek gösterilebilir. Söz varlığı açısından hikâyenin yeterli olduğu söylenebilir.</p>
CÜMLEDE ANLAM VE TAMLAMALAR	<p>Hikâyede, neden-sonuç cümlesi, karşılaştırma cümlesi, sıfat ve isim tamlamaları göze çarpmaktadır. Neden-sonuç cümlesine “O gece erken yattılar. Çünkü gündüz çok yoruldu.” cümlesi, karşılaştırma cümlesine “Pamukkale Travertenlerinin dünyada başka bir örneği yok.” örnek olarak verilebilir. Ayrıca Pamukkale turu, rehberin sözleri, Pamukkale gezimiz isim tamlaması örneği, turistik yer, tecrübeli bir yer, dört yıldızlı otel sıfat tamlaması örneğidir.</p>
KİTAP SONU ETKİNLİKLERİ	<p>Dört temel dil becerisinden okuma ve yazma becerilerinin ağırlıkta olduğu etkinliklerin bu kitapta daha fazla kullanıldığı söylenebilir. “Bulalım” etkinliği ile kelime bilgisi ölçülmeye çalışılmış, “eşleştirelim” etkinliği ile isim tamlaması yetkinliği, “işaretleyelim”, “cevaplayalım” ve “sıralayalım” etkinlikleri ile metne hâkimiyet ve son olarak “tamamlayalım” etkinliği ile de cümle bilgisi yetileri</p>

ölçülmeye çalışılmıştır. Bu etkinliklerde, işitsel ve görsel öğelerin kullanılmaması bir eksiklik olarak değerlendirilebilir.

Tablo 2’de Yeni Okulumuz (A1) adlı hikâyenin kritiği yapılmıştır.

Tablo 2.

“YENİ OKULUMUZ (A1)” Adlı Hikâyenin İncelenmesi

TEMA	Bosna Hersek’ten İstanbul’a taşınan Begoviç ailesinin çocuklarının “okulda ilk günü” teması işlenmiştir.
DUYGU YOĞUNLUĞU	Okulun ilk günü olmasından dolayı hikâyenin kahramanı Emir’in çok heyecanlı bir günü geçmiştir. Ayrıca arkadaşlarına ve öğretmenlerine karşı sevgi, yardımseverlik ve büyüklere saygı gibi duyguların işlendiği söylenebilir.
DİYALOGLAR	Bu hikâyede, incelenen diğer 9 hikâyeye oranla diyaloglara daha fazla ağırlık verildiği gözlenmiştir. Okulun ilk günü, okul servisinde gerçekleşen konuşmalar, okulda Emir’in sınıf öğretmeni ve diğer öğretmenleri ile tanışması, yemekhanede kendi yemek kültürleri hakkında görüş alışverişinde bulunmaları ve en sonunda akşam, evde Emir’in yeni okulu hakkında ailesi ile iletişim kurması ile diyaloglar hikâye boyunca etkililiğini sürdürmüştür.
KÜLTÜR AKTARIMI	Hikâyede, Türk yemeklerinin lezzetli olduğu ve baharatlı yapıldığı anlatılmıştır Boşnak yemeklerinin de lezzetli olduğundan bahsedilip özel olarak Boşnak böreği ve ünü okuyucuya aktarılmaya çalışılmıştır. Yemek, bir kültür aktarım aracı olarak kullanılmıştır.
HİKÂYEDE KULLANILAN GÖRSELLER	Hikâyede kullanılan 10 görselin 4 tanesi sayfanın üst kısmına, 6 tanesi ise sayfanın alt kısmına yerleştirilmiştir. Nitelikli kitapların özelliklerinden birisi de görsellerin sayfadaki yeridir. Bundan dolayı 6 görselin sayfanın alt kısmında bulunması olumsuz bir durumdur. Görseller incelendiğinde ilgi çekici, hikâyeyi açıklayıcı ve okuyucunun kitaba olan yaklaşımını olumlu düzeyde etkileyecek nitelikte oldukları görülmüştür.
SÖZ VARLIĞI	Hikâyede ikileme ve atasözlerine rastlanmamıştır. Deyim ve kalıplaşmış ifade olarak “hoş geldiniz, hayırlı olsun, sağ olun, aferin, afiyet olsun, hoş bulduk” kullanılmıştır. Metinde sözcük türlerine göre en çok kullanılan kelimelere, <i>filler</i> ; yaşa-, git-, uyan-, yıka-, geç-, tara-, bak-, in-, başla-, gülümse-, bırak-, kucakla- vb. <i>sıfatlar</i> ; iki, yeni, aynı, boş, bazı, bütün, bir, güzel, kalabalık, sakın, iyi vb. <i>türemiş kelimeler</i> ; günlük, lezzetli, giysi, baharatlı, özellik, öğrenci, öğretmen, Türkçe, heyecanlı vb. <i>isimler</i> ; aile, okul, sınıf, ev, öğrenci, şehir, ders, kitap, öğretmen vb. <i>zarflara</i> ; dün, güzel, yarın, çok, içeri vb. <i>bağlaçlar</i> ; ve, ile, ama vb. <i>edatlar</i> ; dolayı, ancak, mi? vb. örnek verilebilir.
CÜMLEDE ANLAM VE	Metinde neden-sonuç, karşılaştırma cümleleri, sıfat ve isim tamlamaları kullanılmıştır. Neden-sonuç cümlesine “Ben çok heyecanlıyım. Yeni okulumu ve arkadaşlarımı merak ediyorum.”, karşılaştırma cümlesine; “Yeni okulum, eski

TAMLAMALAR	okulumdan daha büyük ve kalabalık.” cümlesi gösterebilir. “İki katlı bir ev”, “boş bir koltuk” vb. sıfat tamlaması, “okul müdürü”, “sınıf defteri” vb. isim tamlamasına örnek verilir.
KİTAP SONU ETKİNLİKLERİ	“Bulalım, Kelimeleri Ayıralım” etkinlikleri ile kelime hazinesi ölçülmeye çalışılmıştır. “Paragrafı Yeniden Yazalım ve Cümle Yazalım” etkinlikleri ile cümle kurma becerisi tespit edilmeye çalışılmıştır. “İşaretleyelim, Yerleştirelim ve Cevaplayalım” etkinlikleri ile de metni anlama yetisi ölçülmeye çalışılmıştır. Genel olarak etkinliklerin birbirini tekrar etmeyen şekilde oluşturulmaya çalışıldığı ve öğrenci ihtiyacına cevap verdiği söylenebilir.

Tablo 3’te Bayram (A1) adlı hikâyenin kritiği yapılmıştır.

Tablo 3.

“BAYRAM (A1)” Adlı Hikâyenin İncelenmesi

TEMA	Türk aile örfünde ve İslamiyet’te önemli bir yer teşkil eden “bayram” teması işlenmiştir.
DUYGU YOĞUNLUĞU	Ramazan Bayramı heyecanı ile aile içinde mutluluk, neşeli olma hali yoğun bir şekilde okuyucuya hissettirilmektedir. Ayrıca çocukların dedelerinin bayramını tebrik etmeleri, büyüklere karşı sevgi ve saygı duyma durumları hikâyede işlenmiştir.
DİYALOGLAR	Türk-İslam âleminde, sevinçle karşılanan ve önem atfedilen Ramazan Bayramı’nın, bu hikâyede de mutlu bir şekilde karşılandığı ve diyaloglara da bu perspektifte yansıtıldığı görülmüştür. Hikâyenin kahramanları olan Aylin, Gökhan ve Feyza’nın (kardeşler) anne, baba ve dedesiyle bayramla ilgili konuşmaları, hikâyenin ana hattını oluşturmuştur.
KÜLTÜR AKTARIMI	Hikâyede, birçok kültür aktarım ögesini görmek mümkündür. Bayram için en güzel elbiselerin giyilmesi, bayram namazı için camiye gidilmesi, namaz sonrası cami bahçesinde herkesin bayramlaşması, akrabaların ve komşuların ziyaret edilmesi, misafirlere ikramların en güzel şekilde yapılması, kültür aktarım ögeleri olarak söylenebilir.
HİKÂYEDE KULLANILAN GÖRSELLER	Hikâyede kullanılan 10 görselin 5’inin sayfanın üst kısmına, 5’inin ise alt kısmına konumlandırıldığı görülmüştür. Kitap standartları ve nitelikleri açısından resimlerin üst taraflara yerleştirilmesi gerekmektedir. Resimler, okuyucunun ilgisini, kitaba olan bakış açılarını ve okuma alışkanlığını artıracak şekildedir.
SÖZ VARLIĞI	İncelenen hikâyede ikilemelere ve atasözlerine rastlanmamıştır. Deyim ve kalıplaşmış ifadeye “selam vermek” örnek verilir. Metinde sözcük türlerine göre en çok kullanılan kelimelere, filler; git-, yap-, geç-, getir-, al-, götür-,

---

CÜMLEDE ANLAM VE TAMLAMALAR	<p>gör-, bekle- vb. sıfatlar; bir, yarım, uzak, güzel, bu, eski, yakın vb. türemiş kelimeler; tatlı, nöbetçi, kesici, deneme, görevli, bölüm vb. isimler; bayram, elbise, anne, çocuk, oda, komşu, doktor, piknik vb. zarflar; ne, güzel, yarım, vb. bağlaçlar; de, ama, ve, ile vb. edatlar; için, kadar, gibi vb. örnek verilebilir.</p> <p>Hikâyede amaç-sonuç, neden-sonuç, sıfat ve isim tamlamaları kullanılmıştır. Amaç-sonuç cümlesine “Aylin Hanım ve çocukları da bayram alışverişi için dışarıdalar.” neden-sonuç cümlesine “Aylin Hanım ve çocuklar çok mutlu oldular. Çünkü dedeleri uzak bir şehirde yaşıyor ve onlar en son on ay önce dedelerini gördüler.” örnek verilir. “Kıyafet mağazası, caminin bahçesi, bayram temizliği” isim tamlamasına örnektir. “İyi bayramlar, birinci gün, önemli bir şey” sıfat tamlamasına örnektir.</p>
KİTAP SONU ETKİNLİKLERİ	<p>Temel dil becerilerinden okuma ve yazma ağırlıklı, dört türde etkinlik olduğunu belirtebiliriz. “Tamamlayalım” etkinliği ile kelimelere olan aşinalık ve kelime bilgisi tespit edilmeye çalışılmıştır. “İşaretleyelim” ile okuyucunun metni anlama düzeyi ölçülmek istenmiştir. “Cümle yazalım” ve “cevaplayalım” alıştırmaları ile karışık olarak verilen kelimelerin anlamlı bir bütün halinde cümleye dökme becerisi ölçülmeye çalışılmıştır.</p>

Tablo 4’te Misafirimiz Var (A1) adlı hikâyenin kritiği yapılmıştır.

Tablo 4.

“MİSAFİRİMİZ VAR (A1)” Adlı Hikâyenin İncelenmesi

TEMA	Türk örf ve adetlerinde kıymetli bir yere sahip olan “misafirperverlik” teması işlenmiştir.
DUYGU YOĞUNLUĞU	Özellikle misafirperverlik ve bununla bağlantılı olarak yardımseverlik, mutluluk ve dayanışma duyguları yoğun olarak işlenmiştir.
DİYALOGLAR	Türk milletinin karakteristik özelliklerinden biri olan misafire saygı ve ikram kavramları, bu hikâyenin diyaloglarına da yansımıştır. Ayla Hanım ve eşi Mustafa Bey ile çocuklarının, Almanya’dan gelecek olan misafirleri için ne tür hazırlıklar yapılabileceği hakkında görüş alışverişleri, konuşmaların temelinin oluşturmuştur. Ancak bu hikâyede, konu geçişleri hızlı olduğu için anlatımda kesiklikler oluşmuştur. Şöyle ki hikâyede ilk olarak Ayla Hanım ve ailesinin misafirlere yönelik hazırlıklarından bahsedildikten sonra Almanya’dan gelen Esmâ Hanım ve Adnan Bey’in otelde kalma ve ev arama sürecine geçiş yapılması, akabinde Esmâ Hanım ve Adnan Bey’in komşularıyla olan diyaloglarına hızlı bir geçiş yapılması hikâye bütünlüğünde kopmaya yol açmıştır.
KÜLTÜR AKTARIMI	“Misafirimiz Var” adlı hikâyede işlenen “misafirperverlik” kavramı Türk örf ve geleneklerinde mevcut olan bir değerdir. Tarihten gelen anlayışla Türk milletinin bu karakteristik davranışı, kültür aktarımı bakımından Türk

---

	geleneklerindeki yerini yansıttığı değerlendirilmiştir.
HİKÂYEDE KULLANILAN GÖRSELLER	Kullanılan görsellerin genelde sayfanın üst kısmına konumlandırıldığı gözlenmiştir. Metindeki resimlerin metni somutlaştırmaya imkân sağladığı söylenebilir. Görseller, okuyucunun bilişsel ve duyuşsal gelişimlerini olumlu yönde etkileyebilecek niteliktedir.
SÖZ VARLIĞI	İncelenen hikâyede atasözüne rastlanmamıştır. İkileme olarak “güle güle” tabirinin kullanıldığını söylenebilir. Deyim ve kalıplaşmış ifade olarak “hayırlı işler, hoş geldiniz, rica ederim, teşekkür ederim, hoş bulduk, sağ olun, afiyet olsun, elinize sağlık, kolay gelsin” kullanılmıştır. Metinde sözcük türlerine göre en çok kullanılan kelimelere, <i>filler</i> ; kalk-, gel-, yap-, iste-, uyu-, ver-, git-, bil-, ara-, in-, düşün-, görüş-, sor-, al-, et-, buluş- <i>sıfatlar</i> ; bu, beş, bir, hayırlı, güzel, lezzetli, iyi, ikinci, kiralık, vb. <i>türemiş kelimeler</i> ; şanslı, yardımcı, görevli, satıcı, sözleşme, eşyalı, önemli, düzenli vb. <i>isimler</i> ; misafir, anne, yemek, yolcu, ev, eşya, hediye, ziyaret vb. <i>zarflar</i> ; çok, iyi, akşam, fazla vb. <i>bağlaçlar</i> ; ve, ile, ki, çünkü vb. <i>edatlar</i> ; için, önce, dolay vb. örnek gösterilebilir.
CÜMLEDE ANLAM VE TAMLAMALAR	Hikâyede sebep-sonuç, amaç-sonuç gibi cümleler ile sıfat ve isim tamlamaları kullanılmıştır. “Ayla Hanım bu sabah erken kalktı. Çünkü arkadaşı Esmâ ve kocası Adnan bugün Almanya’dan İstanbul’a geliyor.” sebep-sonuç cümlesine, “O şimdi misafirler için hazırlık yapıyor.” amaç-sonuç cümlesine örnek verilebilir. Ayrıca “bu sabah, diğer eşyalar, güzel bir mantar çorbası” sıfat tamlaması, “Fatma’nın odası, kahvaltı masası, akşam yemeği” isim tamlaması örnekleridir.
KİTAP SONU ETKİNLİKLERİ	Hikâye sonunda, 5 farklı etkinlik türüne yer verilmiştir. “Kelimeleri Bulalım” etkinliği ile okuyucuya kelime bilgisi becerisi kazandırma, “Sıralayalım, İşaretleyelim ve Cevaplayalım” etkinlikleri ile metne hâkim olma, “Cümle Yazalım” alıştırmaları ile Türkçenin sentaksına uygun cümleler kurabilme ve “Eşleştirme” alıştırmaları ile sıfat ve isim tamlaması kurma yeterliliği kazandırılmaya çalışılmıştır.

Tablo 5’te Yeni Arkadaşım (A1) adlı hikâyenin kritiği yapılmıştır.

Tablo 5.

“YENİ ARKADAŞIM (A1)” Adlı Hikâyenin İncelenmesi

TEMA	Hikâyenin kahramanı Beyza ve yeni arkadaşı Mary ile olan “arkadaşlık ilişkileri” teması işlenmiştir.
DUYGU YOĞUNLUĞU	İki arkadaş arasındaki gerçek dostluk, sevgi dolu olma ve neşeli halleri metin boyunca işlenmiştir. Ayrıca yardımseverlik, sorumluluk, kibarlık gibi duyguları da cümlelerde görmek mümkündür.

DİYALOGLAR	<p>İngiltere’den bir okul ile Ankara’dan Gazi Ortaokulu, kardeş okul olmuşlardır. İngiltere’deki okulda öğrenci olan Mary ile Gazi Ortaokulunda öğrencisi Beyza arasında çok güzel arkadaşlık ilişkisi doğmuş, diyaloglar bu minvalde ilerlemiştir. Beyza’nın ailesinin Mary’yi evinde ağırlarken samimi ve içten konuşmaları, ona yakın ilgi göstermeleri diyaloglara da yansımıştır.</p>
KÜLTÜR AKTARIMI	<p>Bu hikâyede, incelenen diğer hikâyelerden farklı olarak karşılıklı kültür aktarımına (Beyza ve Mary) yer verilmiştir. Beyza’nın Mary’ye Ankara’nın tarihi mekânlarını gezdirmesi ve bilgi vermesi örnek olarak verilebilir. (Ankara Kalesi, Hacı Bayram Veli Cami, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Cumhuriyet Müzesi, Anıtkabir) Ayrıca Türk yemek kültüründe önemli bir yere sahip olan ayran, döner ve baklava hakkında bilgiler vermesi önemlidir. Mary ise ülkesinde yaygın olan süt ile mısır gevreğinin karışımından ortaya çıkan yiyeceği yemesi ve Beyza’ya anlatması, ters kültür aktarımı olarak söylenebilir. Ayrıca Mary’nin yaşadığı şehir olan Liverpool’dan bahsetmesi de kültür aktarımı açısından örnek teşkil eder.</p>
HİKÂYEDE KULLANILAN GÖRSELLER	<p>Hikâyede kullanılan 10 görselin 5 tanesi sayfanın üst kısmına, 5 tanesi ise alt kısma yerleştirilmiştir. Resimlerin sayfanın alt kısmına yerleştirilmesi, bireyin görsel düşünme becerisini olumsuz etkileyeceği için negatif bir durum olarak sayılabilir. Bununla birlikte görseller; genel olarak metinde işlenen olay, duygu ve düşüncelerle ilgilidir ve okuyucunun metni anlama yetisini artıracak niteliktedir.</p>
SÖZ VARLIĞI	<p>İncelenen hikâyede atasözlerine ve ikilemelere rastlanmamıştır. Deyim ve kalıplaşmış ifade olarak “selam vermek, hoş geldiniz, hoş bulduk, afiyet olsun, sağ olun” gibi ifadeleri kullanılmıştır. Metinde sözcük türlerine göre en çok kullanılan kelimelere, <i>filler</i>; “yap-, dön-, ver-, dinle-, ol-, bil-, kal-, çık-, konuş-, düşün-, bit-, anlat-, gel-” <i>sıfatlar</i>; “küçük, diğer, güzel, çeşitli, görevli, bir, son, önemli, tarihi, sonraki” <i>türemiş kelimeler</i>; “duyuru, önemli, öğretmen, öğrenci, Türkçe, soru, yabancı, heyecanlı, detaylı, sevinç” <i>isimler</i>; sınıf, okul, öğrenci, aile, anne, baba, misafir, oda, arkadaş, şehir, yemek, kitap vb. <i>zarflar</i>; çok, ne kadar, nasıl, gece vb. <i>bağlaçlar</i>; ve, ancak, yalnız, ile vb. <i>edatlar</i>; üzere, dolaylı, için vb. örnek verilebilir.</p>
CÜMLEDE ANLAM VE TAMLAMALAR	<p>Hikâyede neden-sonuç, amaç-sonuç, karşılaştırma cümlelerine rastlanmıştır. “Türkiye’de Türkçe konuşalım. Böylece Türkçen daha iyi olur.” sebep sonuç cümlesine, “Kahvaltı için annesine yardım etti.” amaç sonuç cümlesine, “Burası dünyanın en önemli arkeoloji müzelerinden birisi.” karşılaştırma cümlesine örnek verilir. Sıfat tamlamasına “bu duyuru, yabancı öğrenci,” isim tamlamasına “müdür yardımcısı, Beyza’nın kardeşi” örnek verilir.</p>
KİTAP SONU ETKİNLİKLERİ	<p>İncelenen hikâyede, dört temel dil becerisinden okuma ve yazmaya yönelik alıştırmalar, kitap sonunda verilmiştir. “Eşleştirelim” etkinliği ile isim ve sıfat tamlaması kurma becerisi ölçülmeye çalışılmıştır. “Tamamlayalım” etkinliği ile kelime bilgisi, “İşaretleyelim” alıştırmaları ile parçaya göre yanlışları düzeltme becerisi ve “Cevaplayalım” etkinlikleri ile metne hâkim olma becerisi üzerinde durulmuştur.</p>

Tablo 6’da Tatil Planı (A2) adlı hikâyenin kritiği yapılmıştır.

Tablo 6.

“TATİL PLANI (A2)” Adlı Hikâyenin İncelenmesi

TEMA	Yunus Emre Enstitüsü yayınlarında çıkan “Tatil Planı” adlı hikâyede “tatil yapmak” temasının işlendiği görülmüştür.
DUYGU YOĞUNLUĞU	Metinde sevgi dolu, mutluluk, doğayı sevme, neşeli olma ve heyecanlı bir hayat gibi duyguların işlendiği söylenebilir. Maarif Vakfı Öğretim Programının A2 Okuma-Anlama Becerisi Kazanım Listesinin 34. maddesinde geçen “Temel duygu durumlarını ifade eden metinleri anlar.” maddesinin amacına yönelik cümleler metinde tespit edilmiştir.
DİYALOGLAR	Diyaloglar, yaşamın bütünlüğü içinde ele alınmıştır. Okullarda eğitim-öğretimin sona ermesiyle birlikte, hikâyenin kahramanı Fatih ile kuzenleri Semih ve Betül’ün nerede tatil yapacakları hakkında görüş alışverişleri, metnin ana yapısını ve diyalogların kaynağını oluşturmuştur.
KÜLTÜR AKTARIMI	Bu hikâyede, kültür aktarımına yönelik bir bulguya rastlanmamıştır.
HİKÂYEDE KULLANILAN GÖRSELLER	Kitapta kullanılan görseller, okuyucunun kitaba olan yaklaşımını olumlu yönde etkileyebileceği söylenebilir. Zihinsel ve duygusal olarak bireyi destekleyebilecek görseller kullanılmıştır. Resimler, sayfada genellikle üstte konumlandırılmıştır. Ancak bazı resimlerin alt tarafa ve ortaya yerleştirilmesi olumsuz bir durum olarak ifade edilir.
SÖZ VARLIĞI	A2 düzeyinde “Günlük hayata ve kişisel ihtiyaçlara yönelik temel kelime ve kalıp ifadeleri tanır.” (Maarif Vakfı Öğretim Programı Madde 1) maddesine bakarak metin incelendiğinde bu tarz ifadelerin ağırlıklı olarak kullanıldığı söylenebilir. Duygu, düşünce ve hayallerin oluşturduğu soyut kavramların dışında genel olarak A2 seviyesinde somut ifadeler kullanılmıştır. Deyim ve kalıplaşmış ifade olarak “teşekkür ederim, rica ederim, hoş bulduk” kullanılmıştır. Metinde sözcük türlerine göre en çok kullanılan kelimelere, fiiller; sevin-, başla-, öğren-, yap-, ver-, sor-, çık-, gel- vb. sıfatlar; bir, iyi, güzel, uzun, hangi vb. türemiş kelimeler; hızlı, hazırlık, düşünce, tatlı, konuşma, görevli vb. isimler; okul, tatil, plan, spor, kurs, araba, film, aile vb. zarflar; akşam, yaz, içeri, çok, biraz, nasıl, niçin vb. bağlaçlar; ve, ile, ki, de, vb. edatlar; gibi, kadar, sanki vb. örnek verilebilir.
CÜMLEDE ANLAM VE TAMLAMALAR	İncelenen hikâyede neden-sonuç, amaç-sonuç ve koşul ifade eden cümlelere rastlanmıştır. “Hepimiz çok çalıştık ve başarılı olduk.” neden-sonuç cümlesine, “Kütüphaneye giriş için ve kitap ödünç almak için bu kartları kullanacaksınız.” amaç-sonuç cümlesine, “Kitapları bir hafta süreyle verebiliyoruz.” cümlesi ise koşul cümlesine örnek söylenebilir. Ayrıca bu

---

KİTAP SONU ETKİNLİKLERİ	<p>hikâyede, öznel ve nesnel yargı bildiren birçok cümle tespit edilmiştir.</p> <p>Dört temel dil becerisinden okuma ve yazmaya dönük alıştırmaların kullanıldığı görülmüştür. “Sıralama, Tamamlama ve İşaretleme” etkinlikleri ile metni anlam bütünlüğü içinde düşünme becerisi kazandırılmaya çalışılmıştır. “Soru Yazma” alıştırmaları ile okuyucunun akıl yürütmesine, algısal yeteneğini geliştirmesine yardımcı olmaktadır. Son olarak “Eşleştirme” etkinliği ile tamlama kurma becerisi verilmeye çalışılmıştır.</p>
----------------------------	--

Tablo 7’de Doğum Günü (A2) adlı hikâyenin kritiği yapılmıştır.

Tablo 7.

“DOĞUM GÜNÜ (A2)” Adlı Hikâyenin İncelenmesi

TEMA	Hikâyenin kahramanı Safiye’nin “Doğum Günü” teması işlenmiştir.
DUYGU YOĞUNLUĞU	Herkesin dayanışma içinde doğum günü hazırlıklarına katılması “yardımseverlik” duygusunun yoğun olarak işlenmesini sağlamıştır. Ayrıca misafirperverlik, hediyeleşme ve sürpriz yapmanın mutluluğu ve neşeli haller metinde verilmeye çalışılmıştır.
DİYALOGLAR	Diyaloglar, yaşamın bütünlüğü içinde çok sık rastladığımız “doğum günü” temasının çerçevesinde gelişmiştir. Safiye’nin doğum günü için anne Şeyda Hanım, baba Kenan Bey ve kız kardeşi Zeynep’in yaptıkları hazırlıklar, samimi diyaloglar halinde verilmiştir.
KÜLTÜR AKTARIMI	Bu metinde, kültür aktarımı unsurlarına rastlanmamıştır.
HİKÂYEDE KULLANILAN GÖRSELLER	İncelenen diğer hikâye kitaplarının aksine “Doğum Günü” adlı hikâyede resimler genel olarak sayfanın alt kısmına yerleştirilmiştir. Metinden sonra gelen resimlerin öğrencilerin öngöründe bulunma fırsatlarını olumsuz yönde etkilediği söylenebilir. Kullanılan görsellerin okuyucunun zekâsını ve kitap okuma alışkanlığını olumlu bir şekilde etkileyecek tarzda seçildiği belirtilebilir.

SÖZ VARLIĞI	<p>İncelenen hikâyede, ikileme ve deyimlere rastlanmıştır. İkileme olarak sık sık, tek tek kalıpları kullanılmıştır. Deyim ve kalıplaşmış ifade olarak “teşekkür ederim, eline sağlık, hoş geldin” söylenebilir. Metinde sözcük türlerine göre en çok kullanılan kelimelere, fiiller; et-, yaklaş-, çağır-, al-, sor-, iste-, yap-, git-, bak-, gel-, çık- sıfatlar; güneşli, bir, farklı, büyük, sıcak, bu, küçük, açık vb. türemiş kelimeler; güneşli, salıncak, farklı, doğum, kutlama, arkadaş, davetiye, patatesli vb. isimler; gün, arkadaş, pasta, hediye, davetiye, saat, bahçe, sürpriz, kitap, misafir vb. zarflar; çok, sabah, gece, ne, neden vb. bağlaçlar; çünkü, de, ve, ile vb. edatlar; gibi, sanki, kadar vb. örnek söylenebilir. Metinde, A2 düzeyindeki bir okuyucuya hitap edebilecek şekilde somut kavramlara ağırlık verilmiştir.</p>
KİTAP SONU ETKİNLİKLERİ	<p>Hikâye kitabının sonunda, dört farklı türde alıştırmalara yer verilmiştir. 4 temel dil becerisinden okuma ve yazma odaklı etkinliklerden “Sıralama, Soru Yazma, Eşleştirme ve İşaretleme” tercih edilmiştir. “Sıralama” etkinliği ile metin hâkimiyeti ölçülmeye çalışılmıştır. “Soru Yazma” etkinliği ile verilmiş olan cevaplarla bağlantı kurularak okuyucu motive edilmek istenmiştir. “Eşleştirme” alıştırmaları ile cümleler arasında sebep-sonuç ilişkisi kurdurulmaya, son olarak “İşaretleme” etkinliği ile de tamlama bilgisi ölçülmeye çalışılmıştır.</p>
CÜMLEDE ANLAM VE TAMLAMALAR	<p>İncelenen hikâyede amaç-sonuç, karşılaştırma ve koşul cümleleri tespit edilememiştir. Neden-sonuç cümlesine “Safiye çok heyecanlıydı. Bu yüzden akşam sık sık gidip salona baktı.” ya da “Biliyorsunuz resim yapmayı çok seviyorum. Bu yüzden boya kalemi istiyorum.” cümlesi örnek verilebilir. Ayrıca “doğum günü, isim listesi vb.” isim tamlamasına, “küçük bir hediye, nasıl bir saat, güneşli bir gün vb.” sıfat tamlamalarına örnek teşkil eder.</p>

Tablo 8’de İstanbul Heyecanı (A2) adlı hikâyenin kritiği yapılmıştır.

Tablo 8.

“İSTANBUL HEYECANI (A2)” Adlı Hikâyenin İncelenmesi

TEMA	Okulların bitiminden hemen sonra sınıf öğretmenlerinin öncülüğünde, Fuat ve arkadaşlarının İstanbul gezisi ile “İstanbul” teması işlenmiştir.
DUYGU YOĞUNLUĞU	Metinde birçok duygu durumu, okuyucuya hissettirilmeye çalışılmıştır. Örnek olarak; mutluluk, neşeli olma, tarihi eserlere duyarlılık gibi birçok duygu işlenmiştir.
DİYALOGLAR	“İstanbul Heyecanı” adlı hikâyede, Fuat ve arkadaşlarının yaşamında yepyeni kültürleri tanıma fırsatı sunan, daha önce görmedikleri yapılarla tanıştıran ve bu doğrultuda kendi aralarında hayranlıklarını belirttikleri diyaloglar verilmiştir.

KÜLTÜR AKTARIMI	<p>İstanbul, Türk-İslam medeniyetinde çok özel bir yeri olan şehirdir. İstanbul'a atfedilen önem, bu hikâyede de yeterince işlenmiştir. Tarihi yarımada bulunan Topkapı Sarayı, Ayasofya, Sultanahmet Camisi ve Yerebatan Sarnıcından bahsedilmiştir. Eminönü'nde bulunan balık-ekmek mekânlarından bahsetmesi yemek kültürü açısından kayda değerdir. Yine Galata Kulesi, Pierre Loti gibi yerler de metinde işlenmiştir. Bu hikâyede, İstanbul'un tarihi ve kültürel mekanlarına yer verilmesi kültür aktarımı açısından önemlidir.</p>
HİKÂYEDE KULLANILAN GÖRSELLER	<p>Kullanılan görseller, hikâyeyi özetleyici tarzda, yeterli sayıda ve bireyin ihtiyacına cevap verebilecek şekildedir. Hikâyede kullanılan 9 resimden 6'sı sayfanın üst kısmında 3'ü ise sayfanın alt kısmında bulunmaktadır. Hikâye kitapları hazırlanırken görsellerin sayfaya yerleştirilmesi hem eğitim-öğretim açısından hem de nitelikli kitapların özellikleri açısından önemlidir.</p>
SÖZ VARLIĞI	<p>İncelenen hikâyede, ikileme ve atasözlerinin kullanılmadığı görülmüştür. Anlatmak istediklerimizi kolayca anlatabileceğimiz kalıp ifade olarak ikileme ve atasözlerinin kullanılmaması metin açısından eksiklidir. Deyim ve kalıplaşmış ifade olarak "sohbet etmek, teşekkür ederim" kalıp ifadeleri kullanılmıştır. Metinde sözcük türlerine göre en çok kullanılan kelimelere, fiiller; "düşün-, et-, bit-, kal-, gel-, kapat-, gez-, söyle-" sıfatlar; "güzel, bir, birkaç, büyük, tarihî, turistik, faydalı, eğlenceli, önemli, bu vb." türemiş kelimeler; "öğretmen, gezi, eğlenceli, faydalı, soru, konaklama vb." isimler; hafta, sınıf, gezi, şehir, İstanbul, anne, baba, okul, yolcu, ev, vb. zarflara; ne zaman, neden, daha, oldukça vb. bağlaçlar; çünkü, ama, ve, ayrıca, vb. edatlar; kadar, için, göre vb. örnek verilir.</p>
CÜMLEDE ANLAM VE TAMLAMALAR	<p>Metinde sebep-sonuç, amaç-sonuç, karşılaştırma cümlelerine rastlanmıştır. Amaç-sonuç cümlesine "Kahvaltıdan sonra okula gitmek için evden çıktım." karşılaştırma cümlesine "İstanbul dünyanın en güzel şehirlerinden biri." sebep-sonuç cümlesine ise "Ama baban, İstanbul'u benden daha iyi biliyor. Çünkü o, üniversiteyi orada okudu." örnek verilir. Ayrıca "güzel bir hafta sonu, güzel bir haber" sıfat tamlaması, "yaz tatili, gezi planı, okulun kapısı" isim tamlamasına örnek teşkil eder.</p>
KİTAP SONU ETKİNLİKLERİ	<p>Hikâye sonunda, hikâyeyi anlama düzeyini ölçen dört farklı türde etkinlik tasarlanmıştır. Bu etkinliklerin dil becerilerini olumlu yönde etkileyecek şekilde olduğu söylenebilir. "Tamamlama" ve "Eşleştirme" alıştırmaları ile isim ve sıfat tamlaması kurma becerisi kazandırılmaya çalışılmıştır. "Sıralama" etkinliği ile metne olan hâkimiyet bilinci verilmeye, "Metne Göre Tamamlama" etkinliği ile de edat, bağlaç ve zarfları bulabilme becerisi ölçülmeye çalışılmıştır.</p>

Tablo 9'da Yeni Hayatımız (A2) adlı hikâyenin kritiği yapılmıştır.

Tablo 9.

“YENİ HAYATIMIZ (A2)” Adlı Hikâyenin İncelenmesi

TEMA	Görevi dolayısıyla tayini çıkan bir babanın ailesini ve evini taşıması “yeni hayat” teması altında işlenmiştir.
DUYGU YOĞUNLUĞU	İncelenen hikâyede sevgi dolu, gerçek dostluk, yardımseverlik, mutluluk ile yaşadıkları şehre veda etmenin hüznü işlenmiştir.
DİYALOGLAR	Bu hikâyede diyaloglar, yaşamın herhangi bir evresinde karşılaşılabileceğimiz insanların göç etmesi gibi bir durumda neler hissederiz, sorusunun cevabı etrafında gelişmiştir. Cemil Bey’in (polis) ailesini ve evini taşıma telaşı, yoğun duygusal diyaloglar eşliğinde işlenmiştir.
KÜLTÜR AKTARIMI	Yeni taşındıkları Bursa’yı tanıtıcı mekânların ve yiyeceklerin anlatımı (Bursa Ulu Cami, Uludağ Milli Parkı, İskender kebabı, kestane şekeri) kültür aktarımı bağlamında değerlendirilebilir. Ayrıca Bursa’da yeni tanıştıkları Sultan Teyze’nin kedisinin kaybolması üzerine Cemil Bey’in oğlu Ferhat’ın arama çalışmaları, Türk milletinin yardımseverliğinin anlatılması doğrultusunda değerlidir. Yine Ferhat’ın Sultan Teyze’nin elinde gördüğü poşetleri evine kadar taşıması, Türk kültüründe misafirperverliği gösteren bir örnek olarak değerlendirilebilir.
HİKÂYEDE KULLANILAN GÖRSELLER	İncelenen hikâyede kullanılan görseller, okuyucunun kitaba olan ilgisini artıran, hikâyeyi açıklayıcı ve bireyin ilgi ve ihtiyaçlarına hitap edebilecek tarzda seçilmiştir. Görseller, genel olarak sayfanın üst kısmına yerleştirilmiştir.
SÖZ VARLIĞI	“Yeni Hayatımız” adlı eserde, A2 düzeyinde olan bir okuyucunun hikâyeyi rahatlıkla anlayabilecek şekilde kısa, açık ve net cümleler seçilmiştir. Hikâyede deyim ve ikilemeler kullanılmıştır. Deyim ve kalıplaşmış ifadeye “hayırlı olsun, teşekkür ederim” ve ikilemeye “güle güle, tek tek” örnek verilebilir. Metinde sözcük türlerine göre en çok kullanılan kelimelere, fiiller; yap-, de-, konuş-, sor-, taşın-, özle-, taşı-, ye-, iste-, götür- vb. sıfatlar; bu, güzel, temiz, bir, tarihî, güzel, yeni, bir, bu, bazı, iyi, vb. türemiş kelimeler; polislik, düzenli, kirala, paketle, yaşlı, vb. isimler; lokanta, kardeş, şehir, oyun, anne, baba, arkadaş, ev, gün, vb. zarflar; zor, pek çok, biraz, neden, nasıl vb. bağlaçlar; ama, fakat, de, çünkü, ayrıca, vb. edatlar; ile, için, sadece, fakat, vb. örnek verilebilir.
CÜMLEDE ANLAM VE TAMLAMALAR	Metinde amaç-sonuç cümlesine “Babam ev kiralamak için Bursa’ya gidecek.” neden-sonuç cümlesine “Onları çok özleyeceğim. Çünkü bu şehirden taşınacağım.” karşılaştırma cümlesine, “Peki, Bursa İstanbul kadar büyük mü?” cümlesi örnektir. Metinde isim ve sıfat tamlamaları da oldukça fazla kullanılmıştır. İsim tamlamasına örnek olarak “Ağustos’un ikinci haftası, evimizin eşyaları, spor salonu vb.” verilebilir. Sıfat tamlamasına ise “çok güzel bir şehir, son dört günüm, yeni bir şehir vb.” örnekleri verilir.
KİTAP SONU	Kitabın sonunda verilen etkinlikler, bireyin dil becerilerini geliştirecek

---

ETKİNLİKLERİ	şekildedir. Dört farklı türde ve daha çok okuma, yazma becerilerini ölçecek tarzda etkinlikler seçilmiştir. “Eşleştirme” etkinliği ile sıfat ve isim tamlaması yeterliliği ölçülmeye çalışılmış, “Yerleştirme, Cümle Kurma ve Sıralama” etkinlikleri ile hikâyenin geneline ne kadar hâkim olduğu sorusuna cevap aranmaya çalışılmıştır.
--------------	--

Tablo 10’da Yeşil Göl (A2) adlı hikâyenin kritiği yapılmıştır.

Tablo 10.

“YEŞİL GÖL (A2)” Adlı Hikâyenin İncelenmesi

TEMA	“Yeşil Göl” adlı hikâyenin temasını “doğal çevremize saygılı olmak” oluşturmaktadır.
DUYGU YOĞUNLUĞU	Metin içinde mutluluk, sorumluluk, doğaseverlik, misafirperverlik, neşeli olma ve öz kontrol gibi duygular işlenmektedir.
DİYALOGLAR	Bu hikâyede genel olarak diyaloglar, çevre tasviri ve beş duyuya yönelen detayların anlatımı etrafında şekillenmektedir. Ahmet ve arkadaşları hafta sonu pikniğe gitmek için Yeşil Göl’ü tercih ediyorlar. Metin boyunca tüm diyaloglar bu minvalde ilerlemektedir.
KÜLTÜR AKTARIMI	Türk insanının genel karakteristik özelliklerinden biri olan “hastalanmış insanları ziyaret etme” davranışı bu hikâyede işlenmiştir. Hastalandığı için Yeşil Göl’e gelemeyecek olan Sami’nin evine ziyaret düzenlenmesi, kültür aktarımı bakımından kayda değerdir.
HİKÂYEDE KULLANILAN GÖRSELLER	Hikâyede açıklayıcı ve ilgi çekici görseller tercih edilmiş ve bu görseller genel olarak sayfanın üstünde ya da tüm sayfayı kapsayacak şekilde verilmiştir. Kullanılan resimler, okuyucunun estetik bilgi dağarcığını destekleyecek niteliktedir.
SÖZ VARLIĞI	Hikâyede duygu ve düşünceleri iletmeyi kolaylaştıran deyim ve kalıplaşmış sözler tercih edilmiştir. Deyim ve kalıplaşmış ifade olarak “geçmiş olsun” ve ikileme olarak da “türlü türlü ve daldan dala” gibi kalıp sözlerin kullanıldığı söylenir. Türkçenin özgün ve zengin bir dil olduğunu kanıtlama açısından metinde sözcük türlerine göre en çok kullanılan kelimelere, fiiller; kalk-, eğlen-, düşün-, yap-, konuş-, atla-, vb. türemiş kelimeler; etkinlik, öğretmen, içecek, üzül, birlikte, arkadaşlarımız vb. sıfatlar; yeşil, birçok, bir, güzel, ilk, büyük, bütün, temiz, düzenli vb. isimler; orman, ağaç, insan, göl, aile, piknik, kahvaltı, kuş, misafir vb. zarflar; ne zaman, çok, daha, akşam, sabah, artık, vb. bağlaçlar; çünkü, veya, ve, ile, de, vb. edatlar; gibi, doğru, ile, için, kadar, vb. örnek söylenebilir.
CÜMLEDE ANLAM VE	İncelenen hikâyede, neden-sonuç ve koşul cümlelerine rastlanmıştır. “Saçlarımı yıkamadan ve kahvaltı etmeden evden çıkmam. Çünkü bu ikisini yapmadan kendimi iyi hissedemem.” cümlesi neden-sonuç “Ailemizle konuştuktan sonra

---

TAMLAMALAR	cevap verebiliriz.” cümlesi koşul cümlesine örnek gösterilir. Ayrıca metinde birçok sıfat ve isim tamlaması da vardır. “Bütün arkadaşlar, çok büyük bir yer, büyük bir sevinç” sıfat tamlamasına, “müdürün odası, piknik malzemeleri, çevre temizliği” isim tamlamasına örnek olarak verilir.
KİTAP SONU ETKİNLİKLERİ	Kitap sonunda, 3 farklı alıştırma tipi tespit edilmiştir. İncelenen diğer hikâyelerden farklı olarak bu hikâyedeki alışımlardan birisi, görsel zekâyı ön planda tutarak tasarlanmıştır. “Metindeki olay ve bilgileri zamansal ve/veya mantıksal olarak sıralar.” (Maarif Vakfı Öğretim Programı Madde 40) maddesine uygun olarak “Görsel Öğelerin Sıralanması” etkinliği oluşturulmuştur. “İşaretleme” ve “Doğru-Yanlış” etkinlikleri ile okuyucunun metne ne kadar hâkim olduğu yetisi ölçülmeye çalışılmıştır.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Yabancılara Türkçe Öğretiminde materyaller, dil öğretiminde süreci destekleyici yardımcı unsurlardan birisidir. Hikâye kitapları bu yardımcı unsurlar arasında çok önemli bir yere sahiptir. Hikâye kitapları aracılıyla duygu ve düşünceler kelimelere dökülüp dil öğrenme süreci kaliteli hale getirilir. Ancak dikkat edilmesi gereken durum hikâye hitaplarının amaçlanan davranışları ne derece yerine getirdiğidir. Özellikle temel Türkçe seviyesinde olan bireylere için yazılan bu hikâye hitapları, okuyucunun kendine güvenini artıracak ve Türkçede çok kullanılan kelimelerden oluşacak şekilde hikâye kitaplarının kurgulanması gerekmektedir. Yunus Emre Enstitüsü bünyesinde 2019 yılında çıkan hikâye kitapları dizisi bu anlamda dile getirilen şartları karşıladığı söylenebilir. Bu çalışmada 10 hikâye kitabı 8 farklı kategoride incelenmeye çalışılmıştır.

A1-A2 seviyesinde çıkan hikâye kitaplarının çok farklı temalarda yazıldığını ifade edilebilir. Doğal çevre, İstanbul, doğum günü, tatil, arkadaşlık ilişkileri, misafirperverlik, bayram gibi temalarda hikâyeler kaleme alınmıştır. Metnin ana düşüncesiyle ilişkili olan temalar, dil öğrenen bireyleri öğrenmeye güdüleyecek şekilde ele alınmış ve bireyi düşünmeye sevk edecek türde temalar seçilmeye çalışılmıştır.

İncelenen hikâyelerde Türkçenin söz varlığına hizmet edecek deyimler, ikilemeler, kalıp sözlerden ve kelime türlerinden (fiil, isim, sıfat, zarf, edat, bağlaç) faydalandığı söylenebilir. Cümle yapıları kısa, net ve açık bir şekilde yazılmıştır. Maarif Vakfı Türkçe Öğretim Programının kazanımlarıyla uyumlu cümleler hikâyelerde sıklıkla kullanılmıştır. Ayrıca sıfat ve isim tamlamaları gibi söz öbekleri metinlerde kullanılmıştır.

Hikâyelerde kullanılan görsellerin bireyin estetik ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde tasarlandığı tespit edilmiştir. Görsellerin genel olarak ilgi çekici, hikâyeyi açıklayıcı, okuma alışkanlığını artıracak ve göze hitap edecek şekilde renkli ve net, bireyin bilişsel ve duyuşsal gelişimlerini olumlu yönde etkileyecek şekilde olduğunu söylemek mümkündür.

Hikâye kitaplarında kültür aktarım unsurlarına da sık sık rastlanmıştır. Türkiye'nin en güzide yerlerinin tanıtımından (İstanbul, Ankara, Bursa...) millî yemeklerimiz ve içeceklerimize (döner, ayran, baklava...) Türk milletinin en karakteristik özelliklerinden misafirperverliğe kadar farklı alanlarda kültürel unsurları görülmektedir. Bundan dolayı incelenen hikâye kitapları, kültür aktarımı bağlamında önemli bir misyonu yerine getirmiş görünmektedir.

Yunus Emre Enstitüsü bünyesinde çıkan 10 hikâye kitabının sonunda farklı dil becerilerini destekleyecek şekilde etkinliklerin olduğu gözlenmiştir. Cümle kurma, eşleştirme, sıralama, soru yazma, tamamlama, işaretleme, doğru-yanlış vb. etkinliklerle okuyucunun metni anlamasını pekiştirecek ve dilbilgisini özümseyecek bir yol izlenmiştir. Ancak açık uçlu soru tiplerinin olmaması incelenen hikâyelerde bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Okuyucunun zihin dünyasını harekete geçirecek açık uçlu soruların sorulması çok önemlidir. Ayrıca dört temel dil becerisinden okuma ve yazma becerilerini artıracak alıştırmalar daha çok tercih edilmiştir. Dinleme ve konuşma becerilerini destekleyecek alıştırmalar hikâye kitaplarında daha çok kullanılmalıdır. Etkili bir materyalin tüm dil beceri alanlarında bireyi tetikleyecek şekilde tasarlanması, dil eğitiminde vazgeçilemez bir olgudur.

4.1 Öneriler

- 1- Hikâye kitaplarının sonunda tasarlanan alıştırmalarda bireyin zihin dünyasını harekete geçirci açık uçlu sorulardan faydalanılmalıdır.
- 2- Hikâyelerin dili okuyucunun dikkatini çekecek şekilde tasarlanmalıdır.
- 3- Hikâyedeki olaylar günlük hayattan seçilebileceği gibi masalımsı öğelerinde olduğu ortamlar ve kişilerde kullanılabilir.
- 4- Hikâye kitaplarının Yunus Emre Enstitüsü haricinde birçok farklı kurum tarafından (TÖMER, Dil Eğitim Merkezleri) hazırlanarak dil eğitimi daha etkili hale getirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (1996). *Türkçenin Sözcük Varlığı*. Engin Yay., Ankara.
- Arslan, M. (2011). *Yabancılar Türkçe Öğretim Kılavuzu*, Nobel Yayınları, Ankara.
- Bakır, S. (2020). Orhan Kemal'in Hikâyeciliği: Kurgu, Teknik ve Anlatım. *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 4(3), 402-430.
- Barın, E. (2003). Yabancılar Türkçenin Öğretiminde Temel Söz Varlığının Önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13, 311-317.
- Bayraktar, S. (2015). Yeni Hitit 1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabının Kültür Aktarımı Açısından İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, Kış-2, 7-23
- Büyükoztürk, Ş. (2018). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi, Ankara.
- Demir, A. ve Açık F. (2011). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültürlerarası Yaklaşım ve Seçilecek Metinlerde Bulunması Gereken Özellikler, *TÜBAR*, XXX, 51-72.
- Gökçe B. ve Sis N. (2011). Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Öykülerinin "Hikâye Haritası" Yöntemine Göre İncelenmesi ve Genel Bir Değerlendirme. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(3), 1925-1949.
- Güleryüz, H. (2006). *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı* (3. Baskı). PegemA Yayıncılık, Ankara.

- Gün M. ve Şimşek R. (2017). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanılan Hikâye Kitaplarının İncelenmesi: Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretimi A1-A2 Hikâye Seti Örneği. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(3), 502-517.
- Güneş, F. (2013). Dil Bilgisi Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(7), 71-92.
- İşcan, A. ve Yassıtaş, T. (2017). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kültür Aktarımı: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Örneği (B1-B2 Düzeyi), *Türkiye'de Uluslararası Öğrenci Olmak Sempozyumu*.
- Karahan, L. (2008). *Türkçede Söz Dizimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Küçükahmet, L. (2001). *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Oğuzkan, F. (1983). *Yerli ve Yabancı Yazarlardan Örneklerle Çocuk Edebiyatı*. Emel Yayıncılık (3.Baskı), Ankara.
- Sağlam A. G. (2007). Anne-Baba ve Öğretmenlerin Okul Öncesi Çocuk Kitaplarını Değerlendirmesi, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Sever, S. (2013). *Çocuk ve Edebiyat*. Ankara, Tudem Yayınları.
- Tabak G. ve Çoban A. (2011). İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Hikâyelerin Hikâye Haritalama Yöntemine Göre İncelenmesi. *Journal of European Education*, 1(1), 43-50.
- Töremen, F. ve Çankaya, İ. (2008). Yönetimde Etkili Bir Yaklaşım: Duygu Yönetimi. *Kuramsal Eğitimbilim*, 1, 33-47.
- Türkçe Sözlük. (2005). Ankara, Türk Dil Kurumu.
- Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı (2019). Türkiye Maarif Vakfı, İstanbul.
- Yanardağ, M. F. (2007). Fakir Baykurt'un Hikâyelerinde Tema. *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 227-263.
- Yüksel H. G. (2007). Anlatısal Metinler ve Kısa Öykü. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 153-174.

Extended Summary

In teaching Turkish as a foreign language, using a story book as a material can be considered as an important auxiliary element in terms of gaining four basic language skills and grammar competence. The story is a material that should be used by students studying in pre-school, primary and secondary schools. In addition, the use of stories by individuals who want to learn Turkish independently from their mother tongue; It is very important to gain familiarity with Turkish and to give language skills in terms of establishing logic, reasoning and cause and effect relationships.

There are many evaluations on the definition of the story. Some of these evaluations are as follows: "Telling, transferring, repeating in the dictionary; The story, which means to narrate, transfer, repeat and to resemble, imitate as infinitive in the dictionary, is also used as a noun. The word story, which has emerged recently in Turkish, is derived from imitation, which is the equivalent of the Arabic meaning "to imitate". The story is among the oldest literary genres, as it has similarities with the epic genre in which extraordinary events are discussed. (Yazıcı, 2010, p.479-480) "A type of prose that tells about real or designed events, a story." (Türkçe Sözlük, 2005) "The story is the series of events (fabula) presented with a certain attitude, or simply the answer to the question of what is in the narrative." (Yüksel, 2007, p.159)

Literature related to the story and especially children's literature has an important effect on the education of children. "Literary products deliver the stimuli of life to the child and prepare him for life. This reveals the educational role of literary products." (Dilek, 2014, p.94) "The most basic function of children's literature is to give children a love of reading and reading habits. However, the genres of children's literature should be works that can direct children to qualified texts and give them a reading culture over time. Quality publications produced on behalf of children are an effective stimulus that opens the door of child-literature-art interaction." (Sever, 2003, p.11) "Stories have an important place in the concept of children's literature. Children's literature; It is the general name of oral and written products that appeal to the basic language skills (understanding and explaining), imagination, emotion and thought universe of children in the development and growth period, enrich their lives and arouse a sense of "beauty" in them. The main concern of children's literature, which sets out with a child-centered thought, is to suit the child." (Gökçe, Nis, 2011, p.1926) These evaluations show that stories, a product of children's literature, have a strong role in developing basic language skills and transferring cultural and aesthetic values to future generations. At the same time, some positive features such as feeling love for books through stories, increasing the richness of emotions, thoughts and imagination of individuals can be shown among the qualities of the stories. Stories with high literary value can also attract the attention of people who learn a new language and value that language.

The use of literary texts (story, fairy tale, novel, epic, fable, etc.) can be considered as an important stage in foreign language teaching. The use of literary texts has become very common in order to teach the four basic skills (reading, listening, speaking, writing) and language use (vocabulary, grammar, correct pronunciation) required in foreign language teaching. Even if students who are learning a new language have difficulty at first when they read a text written in a foreign language, over time they will see the use of that language and the use of different phrases and patterns. Seeing the different usage areas of a language is of great importance for students to improve their language learning.

Stories are a tool that has always been used in language teaching from past to present. "The continuation of the existence of narrative texts that have taken their place in the teaching and learning

process in various periods, from the Dekameron Stories to the Dede Korkut Stories, and Mevlana's Mesnevi, from the earliest periods of history to the present, is a sign of the importance of these texts in the teaching and learning process." (Shepherd and Tabak, 2011: 44). These literary texts, which are discussed in historical periods, can be used in language teaching as vocabulary, language capacity and cultural transfer. "It is known to be very useful that the use of storybooks, which has almost become a tradition in language teaching, is important for students, in terms of the permanence of the learning outcomes, functional use of language, etc. (Gün and Şimşek, 2017, p.503-504).

It can be stated that the story books published at the A1-A2 level are written on very different themes. Stories were written on themes such as the natural environment, Istanbul, birthday, holiday, friendship relations, hospitality, and holidays.

It can be said that idioms, reduplications, formulaic words and word types (verb, noun, adjective, adverb, preposition, conjunction) are used in the analyzed stories. Sentence structures are written in a short, clear and concise manner. Phrases compatible with the achievements of the Maarif Foundation Turkish Curriculum were frequently used in the stories. In addition, phrases such as adjectives and noun phrases are used in the texts.

It has been determined that the visuals used in the stories are designed to meet the aesthetic needs of the individual. It is possible to say that the visuals are generally interesting, descriptive of the story, colorful and clear in a way that will increase the reading habit and appeal to the eye, and positively affect the cognitive and affective developments of the individual.

Cultural transfer elements are also frequently encountered in story books. From the promotion of Turkey's most distinguished places (Istanbul, Ankara, Bursa...) to our national dishes and beverages (doner, ayran, baklava...) , from the most characteristic features of the Turkish nation to hospitality, cultural elements in various areas can be seen. Therefore, the analyzed story books seem to have fulfilled an important mission in the context of cultural transfer.

At the end of the 10 story books published by Yunus Emre Institute, it was observed that there were activities to support different language skills. A way has been drawn to reinforce the reader's understanding of the text and assimilate the grammar with the activities through making sentences, matching, ordering, writing questions, completing, marking, true-false etc.. However, the absence of open-ended question types can be considered as a deficiency in the analyzed stories. It is very important to ask open-ended questions that will stimulate the reader's mind world. In addition, exercises that will increase reading and writing skills from the four basic language skills were preferred more. Exercises that will support listening and speaking skills should be used more in storybooks. It is an indispensable phenomenon in language education that an effective material is designed to trigger the individual in all language skill areas.